



De vesten in Goes zijn nu een en al vriendelijkheid, maar vroeger een grimmig ogende verdediging die de vijand moest afschrikken.
foto Pieter Honhoff

Wandelen langs de Goese vesten

door A. J. Barth

Wie zijn auto parkeert op het parkeerterrein Oostwal, staat op de Moderrivier. Zo noemden de Goesenaren rond de eeuwwisseling dit stukje vest. Het allereerste stukje dat men daar drooglegde kreeg de eerste Goese speeltuin. Later legde men de vest totaan de Bult droog. Dat was voor het vroegere Gasthuis. In de jaren vijftig en zestig stonden daar nog de barakken voor lijdens aan besmettelijke ziekten. De vesten zijn nu een en al vriendelijkheid, maar vroeger een grimmig ogende verdediging die de vijand moest afschrikken.

Al in 1417 kreeg de Ganzestad van Jacoba van Beieren het recht om een gracht rondom de stad te graven en vrijwel zeker gebruikte men daarvoor bestaande kreekrestanten. Aan de binnenzijde bouwde men aan de noord- en oostkant stenen muren; zuidelijk en westelijk kwamen aarden wallen. Goes kon in tijd van oorlog goed verdedigd worden. De leden van de ambachtsgilden namen dat werk voor hun rekening.

Dat lukte best vanaf 1417, gewoon omdat er geen vijand was. In 1572 veranderde dat. Goes kende inkwartiering van Spaanse troepen. In juli van dat jaar kwamen ze onder leiding van Tseeraerts tot een aanval op Goes. Ze verwoestten de Voorstad in het zuiden en de zoutketen langs de haven in het noorden. Maar Goes dacht niet aan overgave. Zelfs niet toen de Geuzen het een maand later nog eens probeerden.

Aan rabauwelijk enthousiasme ontbrak het niet. Rondom Goes viel niets meer in brand te steken. Dat hadden de Goesenaren en de Spanjaarden, onder leiding van Pacheco, zelf al gedaan ter vergroting van het schootsveld, Tseeraerts gaf daarom

aan zijn strijdmakkers toestemming om Kloetinge dan maar plat te branden. De hoofdzakelijk uit Veere en Vlissingen afkomstige opstandelingen deden dat grondig. Het latere 'Wassenaar van Zeeland' was voorlopig letterlijk van de kaart. Alleen de kerk bleef redelijk ongeschonden.

Desolaat

We keren terug op onze schreden. Mondragon ontzette Goes in oktober 1572. Vier jaar later ging Goes over naar de Prins van Oranje. De verdedigingswerken verkeerden in desolate staat en moesten dringend worden opgeknapt. Onder leiding van Maurits van Nassau stelde men plannen op voor nieuwe vestingwerken. In de periode 1586-1630 veranderde Goes in een moderne vestingstad, die wanneer de nood aan de man kwam op een eigen leger uit de schuttersgilden kon rekenen. De ironie van het lot wilde echter dat sindsdien geen enkele vijand de stadsverdediging op de proef stelde. Nu ja, in 1650 en in 1692 kwam het tot wat operettegeklatter voor de poorten van de stad, te wijten aan ruzies binnen het stadsbestuur. In 1747 was het even spannend toen de Fransen het beleg om Bergen op Zoom sloegen en Staats-Vlaanderen in hun greep hielden, waarmee Zuid-Beveland frontgebied was. Daverende herrie tussen Staten van Zeeland en stadsbestuur van Goes was het gevolg. Aan alle soorten oorlogstuig was gebrek. Waar dan wel wat kanonnetjes stonden was geen ammunitie en waar kogels waren ontbraken geweren. Goes verklaarde bij voorbaat geen enkele verantwoordelijkheid op zich te willen nemen.

Ferm besluit

Halverwege de negentiende eeuw noopte het toegenomen verkeer met paard, karos en wagen tot het nemen van een ferm be-

sluit. Sloop de poorten! Dat gebeurde en dat is de reden waarom Goes nog slechts een Ganzepoortbrug bezit.

De stad was binnen de vesten inmiddels geheel volgebouwd. Maar daarom niet getreurd. Demping van de vesten was een goede zaak. Ter hoogte van de huidige Van der Spiegelstraat verdween het eerste stuk, later gevolgd door het zogenaamde Zoute Vestje en meer stukken aan de noordkant van de stad. Wat bleef waren de ravelijnen, de Oostvest en delen van de Westvest.

Nu zijn het nog wat namen, die ons herinneren aan vroeger. Een parkeerterrein kreeg de naam Koepoort, een herinnering aan een van de stadspoorten waardoor de koeien naar de weilanden in de Poel gebracht werden. Welke Goesenaar heeft nog weet van de boerderijen 't Ganzenest en De Struijkelblok? En was La Vitesse, met de lange balken in het water van de Westvest, niet een begrip? De garage van Louise en de glasfabriek van Watez zijn ook al lang verdwenen.

In de jaren twintig ontwierp landschapsarchitect Springer op verzoek van het gemeentebestuur plannen voor een prachtige parkachtige Oostwal, waar het nu nog aangenaam wandelen is. Ook delen van de Westvest, waar het Dammetje nog niet zo lang geleden zijn houten hekwerk weer terugkreeg, mogen er zijn.

Op 4, 5 en 6 september houdt Trechter 5 met bewoners een heel bijzondere avondwandeling langs de Goese vesten. De betekenis die de vesten door de eeuwen heen voor de bewoners van Goes hebben gehad, speelt in deze wandeling een belangrijke rol. Het groen van Springer wordt verlicht. De oorspronkelijke loop van de vesten wordt geaccentueerd en aan de hand van bijvoorbeeld oude ansichten is te zien hoe de vesten er in vroeger tijd hebben uitgezien.